

Ahmet Mithat Efendi'nin 'Avrupa'da Bir Cevelan' Seyahatnamesi ile 'Paris'te Bir Türk' Romanında Hayal ile Gerçeklik Çatışması

Can Şahin

<https://orcid.org/0000-0001-8038-9906> | csahin@erzincan.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan, Türkiye

Öz

Edebî bir tür olan “seyahatname” yazarın gezdiği, gördüğü yerlerle ilgili izlenimlerini kaleme aldığı yazı türüdür. 19. yüzyıl Osmanlı matbuatında Avrupa üzerine yazılmış seyahatnamelerin sayısında ciddi bir artış göze çarpar. Bu çalışmada Ahmet Mithat Efendi'nin kurmaca bir seyahat eseri olan 'Paris'te Bir Türk' romanı ile 'Avrupa'da Bir Cevelan' seyahatnamesi arasındaki çatışmalar irdelenmiştir. Bu konunun dikkatlere sunulmasının nedeni Ahmet Mithat Efendi'den hareketle Osmanlı aydınının Batı medeniyetine yaklaşımlarındaki çelişkileri sorgulamaktır. Batılılaşma dönemi Osmanlı aydını Paris'i ilerleme ve gelişmişliğin merkezi olarak görmüş ve Avrupa'ya Paris penceresinden bakmıştır. Ahmet Mithat okuduğu romanlar, tarih kitapları, coğrafya kitapları, seyahat rehberleri, seyahatnameler, resimler, haritalar, ansiklopediler ve hayal gücü sayesinde kurmaca birçok eserinde Paris'i konu edinmiştir. Yazar, Paris'i mekân olarak seçtiği kurmaca eserlerinden en önemlisi olan 'Paris'te Bir Türk' başlıklı romanını kaleme aldıktan on üç yıl sonra Paris'i görmüştür. 1889 yılında Stockholm'de yapılan VIII. Milletlerarası Müsteşrikler Kongresi'ne II. Abdülhamid'in görevlendirmesiyle Osmanlı delegesi olarak katılan yazarın Avrupa seyahati yaklaşık üç buçuk ay sürmüştür. Yazarın Paris seyahati kongre sonrasında ve Paris'te on iki gün kalmıştır. Yazar, Avrupa seyahatinin raporu mahiyetinde olan 1044 sayfalık 'Avrupa'da Bir Cevelan' seyahatnamesinin 300 sayfayı aşan kısmını Avrupa seyahatinde en uzun süre kaldığı Paris gözlemlerine ayırmıştır. Paris'in meydanlarını, parklarını, kiliselerini, okullarını, hastanelerini, saraylarını, müzelerini, tiyatrolarını, sergilerini, kütüphanelerini, eğlence mekânlarını, fabrikalarını, mezarlıklarını İstanbul-Paris karşılaştırması bağlamında aktarmıştır. Oryantalizme karşı bir savunma olarak 'Paris'te Bir Türk' romanı kurmaca bir seyahatin, oryantalist fikirlere karşı oksidental bir savunma olan 'Avrupa'da Bir Cevelan' eseri fiziki bir seyahatin anlatımıdır. Yazarın 'Paris'te Bir Türk' romanında hayal gücü ile konu edildiği Paris ile 'Avrupa'da Bir Cevelan' eserinde gözlemleri ile tanıttığı Paris birbirinden farklıdır ve bu durum kendi içinde çatışmaya neden olur. Yazarın 'Avrupa'da Bir Cevelan' seyahatnamesinde kitaplardan öğrendiği Paris'e dair imge ve kabullerini doğrulatma çabası içinde olduğu gözlemlenir ve kitaplardan öğrendiği Paris'i zihninden gerçekliğe taşıma gayreti çelişkiler doğurur. Her ne kadar zihninde inşa ettiği hayali Paris'in gerçeği ile örtüşüğünü vurgulasa da bazı çelişkiler bulunmaktadır: Kıyafetin insanlar hakkındaki önyargı ve fikirleri belirlemesi, Avrupalıların İslamiyet, Osmanlı ve Türkler hakkındaki yanlış imgeleri, Seine Nehri, Eiffel Kulesi ve Opera binası gibi pek çok yerin küçük ve gösterişsiz olması gibi birçok konuda çelişkiler tespit edilmiştir. Çalışmamızda hayali olarak gerçekleşen bir seyahat ile fiziki olarak gerçekleştirilen seyahat

arasındaki karşıtlıklar üzerine yaptığımız değerlendirme ve tespitlerle Ahmet Mithat Efendi'nin Batı medeniyetine yüzeysel bilgilerle yaklaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Türk Dili ve Edebiyatı, Gezi Edebiyatı, Paris, Ahmet Mithat Efendi, Avrupa'da Bir Cevelan, Paris'te Bir Türk, Oryantalizm, Oksidentalizm.

Etik Beyan	Bu çalışma, Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan "Ahmet Mithat Efendi'nin 'Avrupa'da Bir Cevelan' Seyahatnamesi ile 'Paris'te Bir Türk' Romanında Hayal ile Gerçeklik Çatışması" adlı tebliğin özetidir.
Türü	Bildiri Özeti
Geliş Tarihi	01.07.2023
Kabul Tarihi	07.08.2023
Yayın Tarihi	08.08.2023
Kategori	Sanat ve Beşeri Bilimler, Dil ve Dilbilim
Araştırma Alanı	Türk Dili ve Edebiyatı
Sempozyum	:
Adı	3. Türkiye Sosyal Bilimler Sempzyumu
Web	https://sempozyum.okuokut.org/tsbs/article/view/372
Yer ve Tarih	Çevrim İçi - 26-31 Ağustos 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi; Oku Okut Derneği
Bildiri Oturum Bilgisi	13. Oturum - 28 Ağustos 2023 Pazartesi 17:00 - 18:10
Telif Hakkı	© 2023 Can Şahin. Yazar telif hakkını elinde tutarak yayımcıya uygun lisans ile yayım izni vermiştir.
Lisans	
Yayımcı	Oku Okut Yayınları
Kaynak Gösterimi	Şahin, Can. "Ahmet Mithat Efendi'nin 'Avrupa'da Bir Cevelan' Seyahatnamesi ile 'Paris'te Bir Türk' Romanında Hayal ile Gerçeklik Çatışması". <i>TSBS Bildiriler Dergisi</i> 3 (2023), 353-356. https://doi.org/10.55709/TSBSBildirilerDergisi.372

The Conflict Between Imagination and Reality in Ahmet Mithat Efendi's 'Avrupa'da Bir Cevelan' Travel Book and 'Paris'te Bir Türk' Novel

Can Şahin

 <https://orcid.org/0000-0001-8038-9906> | csahin@erzincan.edu.tr

Assist. Prof. Dr., Erzincan Binali Yıldırım University, Erzincan, Türkiye

Abstract

“Travel Book”, a literary genre, is a type of writing in which the author writes about his impressions of the places he has travelled and seen. In the 19th century Ottoman press, there was a significant increase in the number of travel books written on Europe. In this study, the conflicts between Ahmet Mithat Efendi's novel 'Paris'te Bir Türk', a fictional travel work, and his travel book 'Avrupa'da Bir Cevelan' are examined. The reason for presenting this subject to the attention is to question the contradictions in the approaches of the Ottoman intellectuals to Western civilisation with reference to Ahmet Mithat Efendi. The Ottoman intellectuals of the Westernisation period saw Paris as the centre of progress and development and looked at Europe from the Parisian perspective. Ahmet Mithat made Paris the subject of many of his fictional works through novels, history books, geography books, travel guides, travel books, pictures, maps, encyclopedias and his imagination. The author saw Paris thirteen years after he wrote his novel 'Paris'te Bir Türk', the most important of his fictional works in which he chose Paris as a setting. In 1889, the author participated in the VIIIth International Congress of Orientalists held in Stockholm as the Ottoman delegate upon the appointment of Abdülhamid II, and his European travels lasted approximately three and a half months. The author travelled to Paris after the congress and stayed in Paris for twelve days. The author devoted more than 300 pages of his 1044-page travel book 'Avrupa'da Bir Cevelan', which is a report of his European journey, to his observations on Paris, where he stayed the longest during his European journey. He describes the squares, parks, churches, schools, hospitals, palaces, museums, theatres, exhibitions, libraries, entertainment venues, factories, and cemeteries of Paris in the context of the Istanbul-Paris comparison. The novel 'Paris'te Bir Türk', as a defence against Orientalism, is the narrative of a fictional journey, while 'Avrupa'da Bir Cevelan', as an occidentalist defence against Orientalist ideas, is the narrative of a physical journey. The Paris that the author describes with his imagination in 'Paris'te Bir Türk' and the Paris that he introduces with his observations in 'Avrupa'da Bir Cevelan' are different from each other, and this situation causes a conflict within itself. In his travel book 'Avrupa'da Bir Cevelan', it is observed that the author is in an effort to confirm his images and assumptions about Paris, which he learned from books, and his effort to bring Paris, which he learned from books, from his mind to reality gives rise to contradictions. Although he emphasizes that the imaginary Paris he constructs in his mind coincides with the reality, there are some contradictions: Clothes determine prejudices and ideas about people, Europeans' false

images of Islam, Ottomans and Turks, the Seine River, the Eiffel Tower, and the Opera House are small and unpretentious. In our study, we have concluded that Ahmet Mithat Efendi approached Western civilisation with superficial knowledge with the evaluations and determinations we made on the contrasts between an imaginary travel and a physically realised travel.

Keywords

Turkish Language and Literature, Travel Literature, Paris, Ahmet Mithat Efendi, Avrupa'da Bir Cevelan, Paris'te Bir Türk, Orientalism, Occidentalism.

Ethical Statement	This paper is a summary of the study titled “The Conflict Between Imagination and Reality in Ahmet Mithat Efendi’s ‘Avrupa’da Bir Cevelan’ Travel Book and ‘Paris’te Bir Türk’ Novel” presented at the Turkish Symposium of Social Science.
Type	Conference Proceeding
Received	2023-07-01
Accepted	2023-08-07
Published	2023-08-08
Category	Art & Humanities, Language & Linguistics
Research Area	Turkish Language and Literature
Conference	:
Title	3rd Turkish Symposium of Social Sciences
Web	https://sempozyum.okuokut.org/tsbs/article/view/372
Location & Date	Online - 26-31 August 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt University; Oku Okut Association
Proceeding Session	Session 13 - August 28, 2023, Monday 17:00 - 18:10
Copyright	© 2023 Can Şahin. The author retains the copyright and provides the publisher with a proper license to publish.
License	
Publisher	Oku Okut Press
Citation	Şahin, Can. “The Conflict Between Imagination and Reality in Ahmet Mithat Efendi’s ‘Avrupa’da Bir Cevelan’ Travel Book and ‘Paris’te Bir Türk’ Novel”. <i>TSBS Proceedings Journal</i> 3 (2023), 353-356. https://doi.org/10.55709/TSBSBildirilerDergisi.372